

Vilka styrmedel kan användas för att förbättra arbetsmiljön vid insamling av hushållsavfall?

IVL-rapport B1863: Styrmedel för att förbättra arbetsmiljön.
Fallstudie: Insamling av avfall

Webbsida: www.hamtaavfall.nu

Eliana Alvarez, Lisa Schmidt & Ann-Beth Antonsson

Referensgrupp

- TYA
- Avfall Sverige
- Kommunalarbetarförbundet
- Arbetsmiljöverket

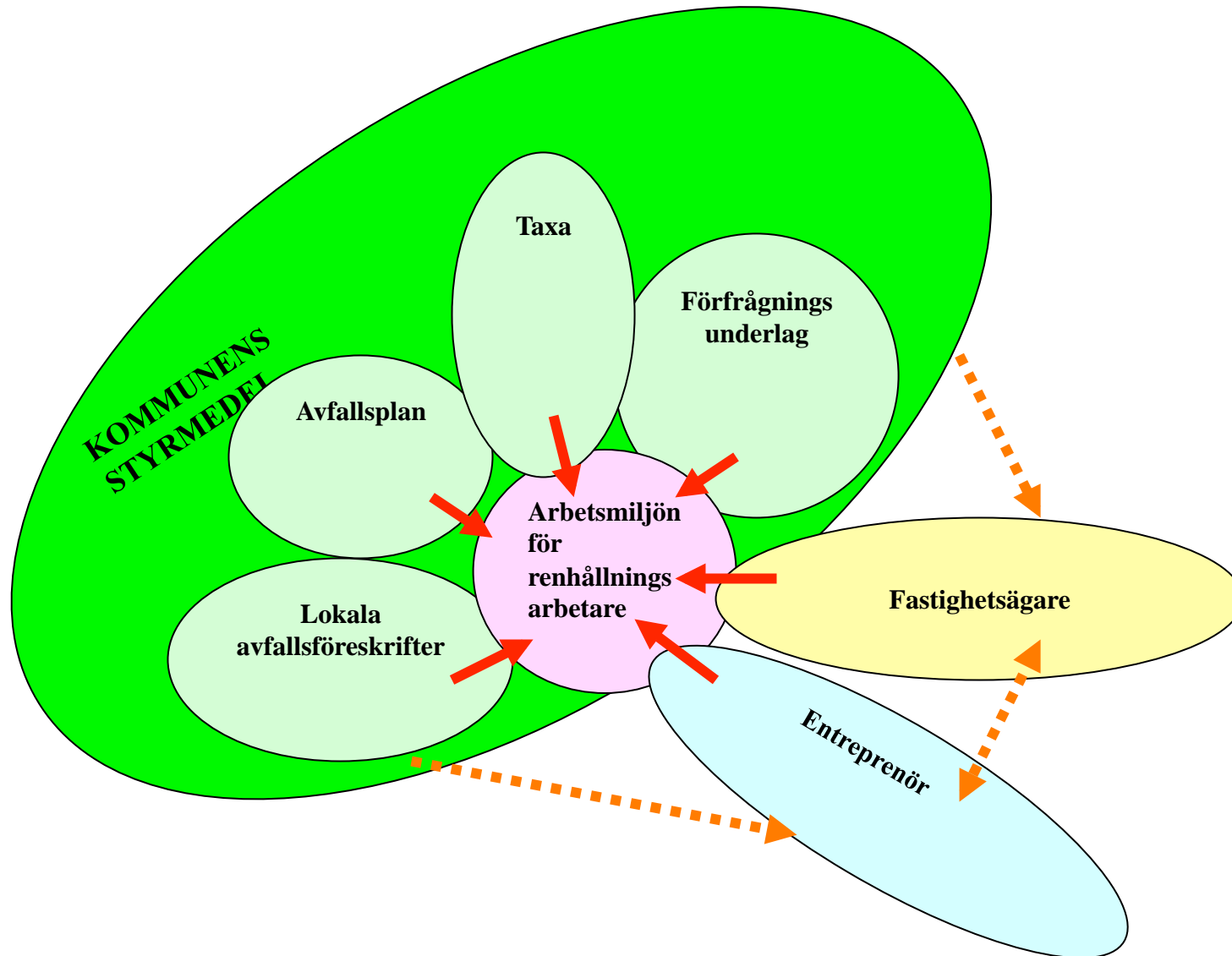
Projektfinansiering från AFA Försäkring

Om arbetsmiljön vid insamling av hushållsavfall

Arbetet med insamling av hushållsavfall kan

- vara tungt
- medföra påfrestande ensidiga rörelser
- innebära besvärliga arbetsställningar
- ge besvär eller sjukdomar i luftvägarna

Hur har vi arbetat i projektet?

- ❑ Granskat avfallsplaner, lokala avfallsföreskrifter, avfallstaxor och förfrågningsunderlag
- ❑ Intervjuat
  - kommunala tjänstemän som arbetar med upphandling, taxor och utformning av renhållningsordning
  - anställda som arbetar med upphandling, miljö- och arbetsmiljöfrågor hos entreprenörer
  - fastighetsägare (fastighetsförvaltare och fastighetsskötare)

Vilka arbetsmiljöaspekter finns i kommunernas renhållningsordning

AVFALLSPLAN (AP)

Stor variation av arbetsmiljöaspekter: från ambitiösa mål till inga arbetsmiljömål alls.

- "människan i centrum"
- driva ett systematiskt arbete kring arbetsmiljöfrågor
- inga uttalade arbetsmiljöaspekter- de ingår som en naturlig del i AP
- vill ej reglera arbetsmiljön- det är entreprenörens ansvar

LOKALA AVFALLSFÖRESKRIFTER (LAF)

Arbetsmiljöaspekter berör

- hämtning- och transportvägar
- avfallsutrymmen
- emballering av avfall
- fyllnadsgrad och vikt av säck/kärl
- placering av kärl
- rengöring och tillsyn av kärl

Vad tycker intervjuade entreprenörer och fastighetsägare om AP och LAF?

- entreprenörerna har stort intresse av AP & LAF I vissa fall lämnat synpunkter på AP & LAF
- liten betydelse i det löpande arbetet
- bra att LAF finns om det uppstår problem
- AP och LAF ej så kända bland fastighetsägare

De flesta intervjuade var överens om behovet av

- bättre information om dessa styrmedel
- uppföljning att LAF efterlevs och att APs mål uppnås

Avfallstaxa

Flera kommuner har infört tilläggsavgift för

- dragväg/gångavstånd
- ej hårdgjord eller ojämn dragväg
- överfyllda avfallskärl
- dåligt emballerade avfall

MEN

för att tilläggsavgifterna ska fylla någon funktion krävs ett system för rapportering och uppföljning

Arbetsmiljökrav som kan tas med i ett förfrågningsunderlag

Arbetsmiljökrav i samband med upphandling

- * Renhållningspersonal ska ha utbildning i arbetsmiljöfrågor
- * Namngiven kontaktperson för arbetsmiljö
- * Ev. arbetsskador & allvarliga tillbud ska rapporteras till kommunen
- * Rutiner för hur arbetet organiseras & hur raster tas ut
- * Arbetsmiljöronder ska genomföras
- * Rutiner för att uppmärksamma begynnande belastningsskador
- * Kartläggning av risk för olyckor
- * Ergonomiskt anpassat fordon för avfallsinsamling

Motiv och verifikation samt uppföljning av arbetsmiljökrav

I hemsidan www.hamtaavfall.nu finns

-en översikt över exempel på krav, motiv och
verifikation

- checklistor som underlag för uppföljning av ställda krav
genom möten med entreprenörer och stickprovskontroll
(besök på plats & samtal med renhållningsarbetare)

Vad tycker entreprenörerna om arbetsmiljökrav vid upphandling?

Alla intervjuade är positiva till att kommunerna ställer arbetsmiljökrav

men

- kraven ska vara relaterade till arbetsmiljölagen och AFS-föreskrifter
- de måste vara relevanta och konkreta
- vissa krav är för dyra, t ex moderna fordon
- konsulter som kommuner anlitar kommer med för teoretiska krav
- kraven ska följas upp annars leder det till osund konkurrens

www.hamtaavfall.nu

- Att styra arbetsmiljön (upphandling, renhållningsordning, avfallstaxa)
- Arbetsmiljö och olycksrisker vid avfallsinsamling (ergonomi, mikroorganismer, statistik över arbetsskador, trafiksäkerhet mm)
- Om avfallsinsamlingssystem (kärl, underjordsbehållare, sopsug mm)
- Om hämtställen (transportvägar, avfallsrum, råd till kommuner, entreprenörer, fastighetsägare)
- Forskning
- Fakta (lagar, förordningar, föreskrifter mm)

www.hamtaavfall.nu

Olika ingångar om du är verksam inom/som

- * Kommun
- * Entreprenör
- * Skyddsombud och anställd hos entreprenör
- * Fastighetsägare
- * Företagshälsovård